

John-Henri Holmberg (ed.) Temnější odstíny Švédska

Přeložila Azita Haidarová

383 s., váz., 349 Kč
ISBN 978-80-7491-411-9

Vychází 1. prosince 2014

Anotace

Od chvíle, kdy Stieg Larsson svou slavnou bestsellerovou trilogií *Milénium* odhalil genialitu švédské kriminální literatury, začali čtenáři na celém světě hltat knihy největších mistrů tohoto žánru.

Do tohoto unikátního souboru přispěli nejvýznamnější a nejoblíbenější švédští autoři detektivek.

Temnější odstíny Švédska osvětlují tuto okouzující zemi a její obyvatele jako nikdy předtím. Kniha obsahuje sedmnáct povídek, mezi nimiž jsou příběhy z pera takových švédských literárních velikánů, jako je Stieg Larsson, Henning Mankell, Åsa Larssonová, Eva Gabrielssonová, Johan Theorin či Håkan Nesser.

Úžasná sbírka vynikající severské noir — se Stiegem Larssonem jako třešničkou na dortu.

Camilla Läckbergová, spisovatelka

Tyto znepokojivě temné příběhy znovu potvrzují nadvládu švédských spisovatelů v detektivním žánru.

The Sun

Stieg Larsson

Henning Mankell

Åsa Larssonová

Eva Gabrielssonová

O editorovi

John-Henri Holmberg (nar. 1949) je spisovatel, překladatel, editor antologií, časopisecký a knižní redaktor i vydavatel. Napsal několik knih o sci-fi, psychologických thrillerech a fantasy literatuře pro dospělé. Více než patnáct let psal recenze pro největší deník jižního Švédska, za svou práci získal cenu kritiky a byl zvolen do Švédské akademie detektivní literatury. Holmberg je spoluautorem knihy *Tajemství dívky s dračím tetováním* (2010; česky Host 2012) o trilogii *Milénium* a jejím autorovi Stiegu Larssonovi, který byl jeho blízkým přítelem.

Více informací o knize

Mistři švédské krimi se spojili: antologie *Temnější odstíny Švédska* vychází 1. prosince

Na milovníky severských detektivek čeká opravdová lahůdka. Výběr toho nejlepšího, co může švédská krimi scéna nabídnout. Nejoblíbenější spisovatelé v jediné knize: v unikátní antologii *Temnější odstíny Švédska*.

Sbírka sedmnácti povídek obsahuje příběhy top dvacítky švédských autorů detektivek. Svými texty přispěly takové hvězdy severské krimi, jako jsou Henning Mankell, Håkan Nesser, Åsa Larssonová, Johan Theorin a v neposlední řadě také autor legendární trilogie *Milénium* Stieg Larsson. V knize nalezneme jeho dosud nezveřejněnou povídku.

Za vydáním souboru *Temnější odstíny Švédska*, jež má na svědomí Larssonův blízký přítel a spoluautor knihy o fenoménu *Milénium* a světu Stiega Larssona *Tajemství dívky s dračím tetováním* (česky vydal Host v roce 2012) John-Henri Holmberg, stojí právě Larssonův text. „Když Holmberg zjistil, že Stieg Larsson napsal povídku, která ještě nebyla nikde publikována, v jeho hlavě se zrodil nápad na vytvoření sbírky původních příběhů od nejvýznamnějších švédských autorů krimi,“ popsal mluvčí vydavatelství Head of Zeus, které antologii *Temnější odstíny Švédska* vydalo ve Velké Británii. Povídku *Supermozek* napsal Larsson ještě jako neznámý autor ve svých sedmnácti letech a pro mnohé fanoušky *Milénia* bude možná překvapením, že se — i přes napínavý děj soustředěný na trestný čin — jedná o science fiction.

Antologie *Temnější odstíny Švédska* je první sbírkou švédské krimi, která vyšla v anglickém překladu. Některé příběhy napsali autoři přímo pro účely vydání této knihy, jiné už dříve vyšly ve švédštině. K renomovaným autorům se se svou první zveřejněnou detektivkou připojila i dlouholetá partnerka Stiega Larssona Eva Gabrielssonová. Spisovatelka Inger Frimanssonová byla za svou povídku *Tehdy v domě temném* nominována na letošní cenu britské Asociace krimi autorů CWA Short Story Dagger, udělovanou za detektivní povídku vydanou poprvé ve Velké Británii v angličtině.

Stieg Larsson začínal jako autor science fiction

Larsson jako mladý autor koketoval se science fiction. Tato informace se objevila v roce 2010, kdy čtenářský zájem o *Milénium* dosáhl svého vrcholu. Dospívající Larsson poslal své dva texty do švédského sci-fi časopisu *Jules Verne-magasinet*. Oba byly zamítnuty.

Editor *Jules Verne-magasinet* však věnoval záznamy a archivy časopisu Švédské národní knihovně, a tak ony dva odmítnuté texty znovu vyšly na světlo. Ale do jediné sci-fi povídky, kterou Larsson

napsal a která nyní vychází, měly daleko. Podle spisovatelova přítele a editora krimi antologie Johna-Henriho Holmberga byl Larsson obrovským fanouškem sci-fi už od svých sedmi let a hltal veškerou sci-fi literaturu, která se mu dostala do rukou.

Už jako malý začal psát svou vlastní science fiction a byl hluboce ovlivněn autory jako Robert Heinlein. „Chtěl být spisovatelem od svých dvanácti. Tragické na tom je, že se svého úspěchu nedožil,“ řekl Holmberg s odkazem na to, že Larsson zemřel v roce 2004, rok před vydáním knihy *Muži, kteří nenávidí ženy*.

Jeho první autorské pokusy zahrnují rozsáhlý sci-fi román, od kterého nakonec, stejně jako od řady povídek, Larsson upustil. Ale autorovu srdci zůstalo sci-fi blízké navždy a podle Holmberga najdeme hodně prvků science fiction i v trilogii *Milénium*, a to zejména v části *Hackerská republika*, částečně inspirované kyberpunkovým románem *Sníh* od Neala Stephensona.

Většina autorů sci-fi z padesátých a raných šedesátých let včetně Heinleina vytvořila silnou ženskou hrdinku, která byla často schopna vypořádat se s problémy lépe než mužští protagonisté. Science fiction v té době také často přinášela společenskou kritiku a důrazně podporovala toleranci, začlenění a přijetí. „Tyto prvky byly charakteristickým znakem Larssonova psaní,“ říká Holmberg. Není jasné, jak by se Larsson díval na to, že příběh, který napsal jako sedmnáctiletý, vychází po tolika letech. Franz Kafka nařídil svému příteli Maxi Brodovi, aby jeho díla spálil. Larsson naštěstí nic podobného neudělal. Holmberg věří, že Larssona by to, že vyjde jedna z jeho raných povídek, pobavilo. Stejně tak pozornost, jež je věnována jeho krimi románům. „Larsson byl ve skutečnosti tichý, skromný, až stydlivý muž; neužíval by si slávu ani pronásledování novináři. Přesto by byl rád, že se jeho knihy čtou a jeho práce je oceňovaná,“ dodal Holmberg.

Redakčně upraveno a kráceno.

Zdroj: Wall Street Journal

<http://blogs.wsj.com/speakeasy/2013/08/08/stieg-larssons-early-sci-fi-to-be-published-next-year>

Ukázky z předmluvy Johna-Henriho Holmberga

Američtí a britští čtenáři se se švédskými detektivkami seznámili před čtyřiceti lety prostřednictvím tvorby Maj Sjöwallové a Pera Wahlöoa. Příběhy kriminálního inspektora Martina Becka s popisem policejního vyšetřování se rázem staly bestsellery. A co víc, vydávají se dodnes. Pozoruhodného vřehlasu dosáhla v zahraničí i díla Henninga Mankella. Nelze tedy tvrdit, že Švédsko zmizelo z detektivní scény a znovu se vynořilo až před šesti lety, kdy v roce 2008 vyšla první část trilogie *Milénium* Stiega Larssona, *Muži, kteří nenávidí ženy*, a stala se novým celosvětovým hitem. Avšak přitažlivost Larssonova talentu a obrovský počet prodaných výtisků měly za následek vzrůstající počet překladů švédských detektivek, což se od úspěchu dvojice Sjöwallová — Wahlöo nestalo.

Dnes už si téměř nikdo nepamatuje, že stejně jako se Stieg Larsson proslavil čtyřicet let po Sjöwallové a Wahlöovi, i tato dvojice prorazila čtyřicet let po prvním mezinárodně úspěšném švédském detektivkáři, tvořícím pod pseudonymem **Frank Heller**, jenž si ve dvacátých letech dvacátého století získal pozoruhodnou proslulost nikoli pouze v Evropě, ale i ve Spojených státech.

Frank Heller byl prvním švédským spisovatelem kriminální literatury, který byl úspěšně překládán v zahraničí, zdaleka však nebyl prvním švédským detektivkářem: napínavé příběhy o odhalování zločinu a pátrání po pachatelích ve Švédsku doslova bujely přinejmenším od počátku dvacátého století, jejich tvorba je však kromě domácího prostředí prakticky neznámá.

Většina švédských odborníků považuje za zrod tuzemské kriminální literatury rok 1893, kdy vyšel román s názvem *Stockholmský detektiv* (Stockholms-detektiven). Skutečné jméno autora znělo **Fredrik Lindholm**, svá díla však vydával pod pseudonymem Prins Pierre, a podobně si během dalších desetiletí počínalo i několik dalších detektivkářských průkopníků. Každý z nich měl pro své rozhodnutí nepochybně vlastní důvod, ale obecně lze říct, že jejich hlavní pohnutkou byla obava, aby nebyli spojováni se žánrem, který většina literárních kritiků a intelektuálů považovala na podřadný brak.

(...)

V roce 1908 publikoval pastor **Oscar Wåggham** pod literárním jménem Sture Stig první ze dvou povídkových sbírek parodujících Sherlocka Holmese: obě byly chytré a zábavné a jeho dílo představuje nejranější švédskou detektivní tvorbu, jež je dodnes čtivá. Jedním z jeho čtenářů — tedy podle vlastních slov — byl mladý **Gunnar Serner** (1886—1947), vynikající student, který nastoupil na univerzitu v Lundu v pouhých šestnácti letech a již ve čtyřicetiletém věku získal doktorský titul (za disertační práci v angličtině s názvem *On the Language of Swinburne*). Vzhledem k bídným rodinným poměrům byl Serner nucen financovat svá studia pomocí krátkodobých půjček a nakonec se uchýlil k padělání spousty dlužních úpisů. V září 1912 opustil Švédsko a pokusil se o štěstí v kasinu v Monte Carlu, přišel však úplně o všechno a vsadil na spisovatelskou dráhu. Překvapivě uspěl a jeho povídky se rychle prodávaly pod různými pseudonymy — v Sernerově případě to byla naprostá nezbytnost, protože na něj měla spadeno švédská policie.

V roce 1914 vyšla Sernerova první kniha, napsaná pod pseudonymem Frank Heller, jež od té doby výhradně užíval. „Heller“ vydal do své smrti celkem třiačtyřicet románů, povídkových sbírek a cestopisů; dále sestavil antologii kriminálních povídek, stejně tak se zabýval žánrem fantastické literatury i science fiction, dokonce psal i básně. Později vyšlo několik dalších krátkých sbírek.

Heller nebyl nejprodávanějším autorem pouze ve své vlasti, ale i nejúspěšnějším švédským tvůrcem zábavné literatury na dobovém mezinárodním poli. Jeho důmyslné, humorné a vzrušující příběhy o podvodnících, gentlemanských zlodějích a zločincích se staly hitem v celé Evropě a posloužily jako předloha k pěti celovečerním filmům; ve Spojených státech vyšlo ve dvacátých letech minulého století osm jeho románů v nakladatelství Crowell. Dílo Franka Hellera zůstává až na jednu výjimku nejlepším literárním počinem v oblasti detektivního žánru první poloviny dvacátého století, které je stále čtenářsky přitažlivé a zajímavé.

(...)

V roce 2008, kdy byly přeloženy romány Stiega Larssona, vyjádřila spousta kritiků překvapení nad negativním vykreslením švédského blahobytného státu, který přerostl v přebujelé monstrum, jež je pro zachování vlastních privilegií a moci ochotné obětovat práva, svobody a životy svých občanů. Čtenáři ve Spojených státech a Velké Británii vnímali tento fakt jako dramatický zvrat, jako zhroucení „vzdušného zámku“, zidealizovaného moderního Švédska, symbolu blahobytu a bohaté liberální společnosti, proslulé svou otevřeností, tolerancí a solidaritou. Drsný pohled na švédskou realitu vylíčený v trilogii *Milénium* je však přímým pokračováním sociálněkritického pohledu románů Sjöwallové a Wahlöoa, z něhož se v nadcházejících čtyřiceti letech stalo ústřední téma švédské detektivní literatury.

Již jsem naznačil důvody, proč značná část švédských detektivkářů — i když by bylo na místě podotknout, že zdaleka ne všichni — vyznávala silně levicové postoje. Stručně řečeno, způsob tvorby Maj Sjöwallové a Pera Wahlöoa tradiční švédskou detektivku od základů proměnil; autoři zavedli výrazně realističtější přístup ke zločinu i k jeho odhalování, psali z perspektivy slabšího jedince, kriticky napadali neschopnost policie, pevné propojení právního systému a politiky a zkoumali politické

i ekonomické faktory, jež ke zločinu přispěly. Levicové intelektuální kruhy tak jejich díla považovaly nejen za přijatelná, ale přímo za nezbytná, a originální švédský detektivní román si tak získal zcela novou čtenářskou obec. Ve stejné době, kdy vycházela tvorba této dvojice, došlo k radikalizaci švédské politické scény. V roce 1968 vypukly v mnoha zemích západního světa protesty mladých proti válce ve Vietnamu a mimořádný ohlas měly právě ve Švédsku, kde se protiválečný odpor stal symbolem mnoha radikálních politických uskupení: marxistů, maoistů a nepočtených, zato intelektuálně významných trockistů. Vůdčí úloha hnutí vystupujících proti vietnamské válce připadla maoistům a trockistům a ti potažmo ovlivnili celou generaci švédských středoškolských i vysokoškolských studentů. Tyto skupiny velice cílevědomě podněcovaly své členy, aby si vybrali povolání, které jim umožní působit na ostatní; z mnohých se stali umělci, herci, učitelé, sociální pracovníci a v neposlední řadě spisovatelé a novináři — stockholmská fakulta žurnalistiky byla po několik let nazývána „fakultou komunismu“. Je tedy zcela přirozené, že se mnozí studenti vydali ve šlépějích Sjöwallové a Wahlöoa a své názory a zájmy vyjadřovali v kriminálních románech. Skutečně lze říct, že většina předních švédských detektivkářů byla na konci šedesátých a na počátku sedmdesátých let členy radikálních skupin. Stieg Larsson byl trockista, Henning Mankell maoista, stejně jako Gunnar Ohrlander; právě tito tři o svém členství otevřeně hovořili, a proto jsou zde — na rozdíl od ostatních — jmenovitě uvedeni.

Obálku v tiskové kvalitě a ukázkou z knihy *Temnější odstíny Švédska* najdete zde:

<http://nakladatelstvi.hostbrno.cz/nakladatelstvi/brzy-vyjde/temnejsi-odstiny-svedska-1028>

PDF kompletního textu knihy pro novináře k dispozici na vyžádání ihned.